

var imod at ændre Grundloven. Men Forsøget strandede i alt Fald, og der var saadent Udvej tilbage at forsøge, om Tingene, trods alt, hvad der maatte tale herimod, da bedre kunde enes om at gaa samme Vej som i 1894. Paa Forhaand maatte der næres overordentlig stor Betænelighed ved endnu en Gang at betrede denne Vej og at lovgive paa dette Omraade, idet man lukkede Øjnene for Grundlovens Bestemmelser. Man har vel endda kunnet sige, at een Gang er ingen Gang, og man har een Gang kunnet finde sig i, at kalde Loven for Lov om en midlertidig Ordning, men der maatte rejse sig meget store Betæneligheder ved 16—17 Aar efter paa ny at stadfæste denne Midlertidighed og paa ny at sætte en midlertidig Lap paa, — en Udvidelse med 16—18 Kredse paa en Tid, hvor Grundloven kræver en Udvidelse med ca. 60. Forudsætningen for en saadan Ordning maatte nødvendigvis være den, saaledes som Kravet ogsaa stilledes af den daværende Regering, at alle Partier være enige derom, en saadan Ordning vilde umulig kunne gennemføres under Strid paa Rigsdagen og med Modstand fra et eller flere Partier. Derfor maatte det undersøges, om en saadan Forudsætning kunde komme til Stede, og om der kunde naas almindelig Tilslutning til en i og for sig saa tvivlsom Foranstaltning, der kun kunde forsvares under Hensyn til det rent praktiske og kun kunde sættes igennem, naar alle vare enige derom. Men en saadan Tilslutning til en midlertidig Ordning opnaaedes ikke og særlig ikke i dette Ting ved de Forhandlinger, som bleve førte for at undersøge Stemningen. Da der desuagtet blev gjort et saadant Forsøg i forrige Samling af den daværende Regering, førte dette derfor kun til, at Folketinget paa ny opstillede Kravet, at sammen med en Valgkredsordning, som bringer en forholdsvis mindre Forøgelse af Folketingets Medlemsantal, maa gaa en Grundlovsændring, som baade skaffer grundlovmæssig Hjemmel for denne Ordning og sætter en Grænse for Stigningen af Medlemsantallet, saaledes at dette ikke længere er afhængigt af det stigende Folketal. Det er dette, som i Øjeblikket gør Spørgsmaalet om en Grundlovsændring saa aktuelt, og som stærkt paakræver en Løsning. Folketingets Valgkredsordning er i den mellem-liggende Tid bleven uretfærdig, uimodsigelig uretfærdig med Hensyn til en nogenlunde ligelig Repræsentation, og den er nu for langt borte fra Grundlovens Krav. Og da

en Ordning efter Grundlovens Forskrifter efter alt foreliggende maa anses for udelukket, er der kun denne ene Vej, en Ændring af Grundloven, som muliggør Gennemførelsen af en mere retfærdig, praktisk og formaalistjenlig Valgkredsordning. Dette er et rent sagligt Spørgsmaal, som altsaa kan undergives en rent saglig, rolig og lidenskabsløs Behandling.

At i øvrigt den Tid neppe kan være fjern, da Spørgsmaalet om en almindelig Revision af Grundloven kræver sin Løsning, erkendes fra alle Sider, og det betragtes vistnok ogsaa nu af Højre som en Sag, der rykker frem og til sin Tid maa forhandles og finde sin Løsning. De Forhold, hvorunder Forfatningen af 1866 blev til, maatte allerede paa Forhaand gøre det usandsynligt, at vi her havde bygget os en Forfatning, i hvilken Folket gennem Menneskealdere vil kunne føle sig hjemme uden Trang til og uden Ønsker om Forandring. Og navnlig Karakteren af den Ordning, som fandt Sted med Hensyn til dette Tings Sammensætning i 1866, under bitre Kampe og med et ringe Flertal, maatte ganske naturligt hurtigt fremkalde Krav og Ønsker, der i Tidens Løb ere udviklede og fæstnede, om en Gang at kunne vinde det her tabte tilbage og atter se dette Ting omdannet i den Aand, hvoraf det udgik ved Forfatningens Tilblivelse. Men en almindelig Forfatningsrevision er jo ingenlunde gjort blot med Landstingets Omdannelse eller overhovedet ved en Ændring af de to Tings Sammensætning. Dertil hører ogsaa en Række andre Spørgsmaal, som nødvendig samtidig ville møde frem, Afgørelse af Forfatningskonflikter, Sammensætning af Rigsretten og andre. Og selve Hovedsagen, Landstingets Omdannelse, kræver jo da ogsaa først og fremmest en bestemt, klar Opfattelse af, hvad man vil sætte i Stedet. Her er det sikkert fuldstændig rigtigt og ganske uimodsigeligt, hvad der i Fjor blev udtalt i Folketingsudvalgets Betænkning af den Gruppe Udvalgsmedlemmer, der bl. a. talte et Medlem af den nuværende Regering, at Tankerne ikke endnu tilstrækkelig have klaret sig angaaende Forfatningsrevisionens Omfang og Indhold, og at det derfor kun vilde skade den store Sag at rejse den nu og mulig for en lang Fremtid hindre dens Virkeliggørelse.

Saa meget bedre kan Rigsdagen derfor nu koncentrere sit Arbejde paa at gennemføre denne Ændring, som fra alle Sider maa erkendes ønskelig, en Ændring,